
Зоја РИСТОВИЋ

ИДЕОЛОШКИ РАД КПЈ У СРЕЗУ ВАЉЕВСКОМ /1948–1949/

У архивској грађи фонда „Општински комитет СКС – Ваљево”, групи – програми и планови рада, налази се документ који одражава потребу за појачаним идеолошко-васпитним образовањем чланства КПЈ у послератној и преломној 1948. години.

Те године, као што је познато дошло је до Резолуције информбироа и захлађења у односима између Југославије и осталих социјалистичких земаља а самим тим и до прекида или свођења на најмању могућу меру привредне, научне, културне па и идеолошке сарадње.

Организоване консултације, предавања, семинари и курсеви, нижа и средња дописна партијска школа сведоци су тог стања и потребе за јачањем идеолошког и васпитног образовања међу члановима КПЈ о чему управо говори поменути документ који је разрадио члан Среског комитета Мита Митић.

ТЕКСТ САЧУВАНОГ ОРИГИНАЛА ГЛАСИ:

IV

2) ПЛАН ТЕОРЕТСКО-ИДЕОЛОШКОГ РАДА ЗА ПЕРИОД ОД СЕПТЕМБРА 1948. ДО ЈУНА 1949. ГОД. (МИТА МИТИЋ)

На основу писма ЦК КПЈ управе пропаганде и агитације – бр. 15130 и предлога агитпроп комисије СК КПС–Ваљево, Срески комитет је донео следећу одлуку по питању идеолошког рада за септембар 1948 – јуни 1949. г.

I. ДОПИСНА ШКОЛА

Руководиоц ниже дописне школе да буде другарица Зора Дудић, члан СК КПС, а средње дописне школе друг Миленко Топаловић, секретар СК КПС. Студенти дописне школе и ниже и средње

да до првог испитног рока одрже свака група по седам консултација, на којима ће, према договору студената и њиховој сагласности, да дискутују о пређеним темама и то: студенти ниже школе из предмета Народно-ослободилачка борба и Економика Југославије (јер ће та два предмета полагати 1. фебруара), а студенти средње школе из предмета Народно-ослободилачка борба и 5 тема из Дијалектичког материјализма. О консултацијама водити евиденцију. На заједничком састанку саопштити студентима и једне и друге школе план одржавања консултација и борити се за испуњење плана.

Како су студенти дописне школе у исто време предавачи на курсевима, то ће и ред полагања предмета дописне школе да се саобрази реду предавања предмета на вечерњим курсевима да би, спремајући теме за полагање дописне школе могли те исте теме да предају на вечерњим курсевима. Зато је као први предмет за полагање у фебруару на дописним школама узета Народно-ослободилачка борба, јер се тај предмет предаје на свим курсевима у срезу.

А зашто је узет као први предмет баш тај? – Узет је због тога што кроз тај предмет можемо најбоље прорадити све материјале са V Конгреса КПЈ, што ћемо као основну литературу да користимо реферате Конгреса. Тако на пример у политичком извештају друга Тита имамо готово обрађене прве три теме из предмета НОБ. Обзиром на наше локалне прилике (велики срез, мали број предавача) ми не можемо да материјале са V Конгреса прорађујемо засебно а засебно да формирамо курсеве, већ ћемо кроз курс 38 нижих курсева и то углавном кроз прва два предмета (НОБ и Економика Југославије) да прорадимо темељито и материјале са V Конгреса КПЈ.

Сваки курс имаће формиране кружоке на којима ће прорађивати материјал-литературу потребну за сваку тему. Агитпроп комисија ће припремити за сваки кружок списак литературе коју курсисти треба да проуче за сваку тему. На том списку прво место имаће реферати са V Конгреса КПЈ са знаком од које до које стране треба проучити из неког реферата. Тако на пример за прву тему НОБ „Линија КПЈ у бившој Југославији” у списку литературе коју смо назначили и разделили кружоцима стоји овако:

1. Тито – политички извештај на V Конгресу КПЈ од 1. до 34. стране
2. Ранковић – Реферат на V Конгресу КПЈ од 1–19 стране
3. Кардељ – Реферат на V Конгресу КПЈ од 21–23 стране
4. Тито – Реферат на V Земаљској конференцији КПЈ („Комунист” бр. 1)
5. Резолуција V Земаљске конференције („Комунист” бр. 1)
6. Кардељ – Одговор свим ратним хушкачима и клеветницима наше Партије („Комунист” бр. 2)

На овај начин уносећи у списак литературу делова реферата са V Конгреса који се односе на дотичну тему, ми ћемо прорадити све реферате и остале материјале са V Конгреса КПЈ кроз ниже вечерње курсеве у читавој нашој партијској организацији.

II. КУРСЕВИ

Формирати 38 нижих вечерњих курсева и то: један за актив предавача, два за чланове КП који раде у среским установама и предузећима у Ваљеву, којима придодати најближа села Седлари, Рађево село и Дегурић и формирати 35 курсева на терену у 35 МНО-а.

На тај начин сви чланови Партије и кандидати биће обухваћени на теоретски рад било дописном школом било курсом.

На курсевима у граду предавачи ће бити чланови СК КПС који су такође чланови актива предавача, а на курсевима на терену остали чланови актива предавача.

1) Курс за актив предавача – Актив предавача броји 61 члана и то: 23 студента дописне школе, а 38 остали предавачи. 38 предавача су полазници „курса за предаваче”. Међу њима имамо 10 полазника са терена, а 28 из градских ћелија СК КПС.

Курс предавача се разликује од осталих курсева у томе што се полазницима неће у напред држати предавање, већ ће индивидуалним радом сваки да спрема предавање, да састави тезе за предавање, а на консултацији која ће се држати на три дана пред одлазак на терен, руководилац курса ће одредити између предавача једнога да предавање изложи, а потом ће се у дискусији употпунити, указати се на најглавније моменте из теме и на правилно тумачење догађаја и поставки. После тога ће предавачи ићи у 35 реонских центара да одрже тему.

Предавачи ће на курсу предавача пролазити оне теме које се држе на 38 курсева у срезу (2 у граду и 35 у селима). Курс предавача имаће две консултације месечно, односно прелазиће сваког месеца оне две теме које се изучавају на курсевима на терену. Консултације предавача водити у статистици као часове на курсу предавача. Први предмет на нижем курсу за предаваче, изучаваће се „Ослободилачка борба народа Југославије”, и „Изградња државе”, а затим следећи предмети овим редом: „Економика Југославије”, „Партијска изградња” и „Основи лењинизма”. Тај исти ред изучавања предмета биће и на осталим нижим курсевима на терену на којима ће ови предавачи предавати упоредо са изучавањем тема на свом курсу.

2) Два нижа вечерња партијска курса у Ваљеву и 35 нижих курсева у месним одборима на терену да обухвате сво остало чланство КП које није обухваћено дописном школом и курсем предавача.

Приликом формирања курсева на терену водити рачуна да реони не буду гломазни и да чланови Партије приликом одржавања предавања на курсу не иду ван територије свога месног одбора, јер ће се предавања на курсу одржавати недељом када су чланови КП као руководиоци разних масовних организација и као чланови власти потребни у свом одбору било ради конференција, било ради разних акција које се недељом и празником најчешће одржавају по месним одборима.

У недељу 17. X. 1948. предавачи да оду на терен и да формирају курсеве у означених 35 реона, да одреде руководиоце курса да формирају кружоке при свим ћелијама које су у саставу курса, да одреде руководиоце кружока и да поделе материјал за изучавање прве теме као и списак литературе потребне за прву, другу и трећу тему, како би курсисти имали времена да материјал набаве. Да предавачи поставе кружоцима да у времену од 17. до 24. октобра одрже по један састанак кружока и да се упознају са материјалом за прву тему која ће им се предавати 24. октобра. Да предавачи упознају руководиоце кружока и курсисте да ће испитивање прве и предавање друге теме бити 7. новембра и да у времену од 24. октобра до 7. новембра обавезно одрже најмање један састанак кружока. Подвући том приликом да састанци кружока не треба да имају сврху читања материјала већ да се материјал чита код куће, а да се на кружоцима дискутује и разјашњавају питања. Приликом дискусије руководиоци кружока да записују нејасна питања из теме, односно из материјала који су читали и да приликом испитивања теме траже објашњења од предавача. Руководиоци курса одговорни су за дисциплину на курсу, подвући одговорност секретара ћелија, за теоретски рад чланова његове ћелије, за уредно похађање курса и састанака кружока, а одговорност руководиоца кружока за рад на кружоку. Приликом формирања курсева, предавачи ће одржати предавање о значају теоретског рада и идеолошког изграђивања чланова КП.

Снабдети све чланове и кандидате наше партијске организације материјалима са V Конгреса КПЈ и извршити претплату на „Партијски радник”.

Устројити и борити се за пуну евиденцију о раду курсева и кружока. Евиденција да послужи за давање помоћи тамо где је најслабије а не само за извештаје ЦК-у.

3) Петнаестодневни курсеви – Са одржавањем ових курсева наставити и даље све док сво чланство наше организације не прође кроз њих. Без обзира на одржавање нижих курсева на терену, петнаестодневне курсеве одржавати сваког месеца по један, почев од новембра до јуна и обухватити најмање по 30 слушалаца на сваком курсу. Предавачи да буду чланови СК КПС.

Одмах почети са припремама за организовање курса у новембру: друг Ристовић Предраг да обезбеди просторије и регулише исхрану у споразуму са курсистима. 17. октобра приликом формирања нижих курсева на терену донети списак пријављених за петнаестодневни курс из сваке ћелије, од којих позвати на први курс првенствено секретаре који нису прошли кроз овакав курс а на осталим курсевима и друге чланове Партије.

III. СЕМИНАРИ

За секретара ћелије и чланове Партије који раде у власти и осталим масовним организацијама да обраде најважнија питања из

материјала са V Конгреса КПЈ. До краја јуна одржати 11 семинара. Предавачи на семинарима да буду чланови СК по темама како је у плану изложено.

ПЛАН ТЕОРЕТСКОГ РАДА ОРГАНИЗАЦИЈЕ КПС СРЕЗА ВАЉЕВСКОГ

(за период од октобра 1948. до јуна 1949.)

I. ДОПИСНА ШКОЛА

1) БРОЈНО СТАЊЕ И СОЦИЈАЛНИ САСТАВ СТУДЕНАТА

ВРСТА ШКОЛЕ	чл. СК-а	Бројно стање			свега	разн.	социјални састав			свега
		АП	секр. ћел.	чл. КП.			сеља.	инт.	ост.	
Нижа дописна школа	4	4	2	4	14	2	4	8	—	14
Средња дописна школа	4	1	—	4	9	2	1	6	—	9
УКУПНО	8	5	2	8	23	4	5	14	—	23

2) КОНСУЛТАЦИЈЕ СТУДЕНАТА ДОПИСНИХ ШКОЛА:

Ред. бр.	датум одржавања консултације	Нижа дописна школа		Средња дописна школа		
		Теме из предмета НОБ	Теме из предмета Еконо. Југославије	Теме из пред. НОБ	Теме из предмета Дијал. материјал.	примедба
1.	2. XI 1948	I	I и II	I, II и III	—	За остале предмете након консултације сачињемо после полагања у фебруару
2.	16. XI 1948	II и III	III	IV	I	
3.	30. XI 1948.	IV	IV	V	II	
4.	14. XII 1948.	V	V	VI и VII	III	
5.	28. XII 1948.	VI	VI	VIII	IV	
6.	11. I 1949.	VII	VII и VIII	IX	V	
7.	25. I 1949.	VIII	IX и X	X и XI	—	

3) РОКОВИ ПОЛАГАЊА ПРЕДМЕТА НА ДОПИСНИМ ШКОЛАМА:

Ред. бр. исп.	Датум полагања испита	Које предмете ће полагати		
		Нижа дописна школа	Средња дописна школа	примедба
1.	1. II 1949.	НОБ и Економ. Југ.	Народно ослободил. борба	
2.	1. VI 1949.	Партијска изградња	Дијалек. материјализам	
3.	1 IX 1949.	Основи лењинизма	Економика Југославије	
4.	1. II 1950.		Политич. економија	
5.	1. VI 1950.		Историја СКП (б)	
6.	1. IX 1950.		Партијска изградња	

II. КУРСЕВИ

1) НИЖИ ВЕЧЕРЊИ КУРС ЗА АКТИВ ПРЕДАВАЧА

Ред. бр.	Бројно стање слу. курса				Социјал. састав слуш. кур.						ПРИМЕДБА
	чл. СК-а	АП	секр. ћел.	чл. КП	Свега	Радни.	сељ.	интел.	ос.	свега	
1.	-	-	4	34	38	7	15	13	3	38	Предавачи ће имати по 2 консултације месечно из НОБ на три дана пре поласка на терен где ће одржати предавања. У овај број нису урачунати студенти дописних школа, који такође спадају у актив предавача али не у слушаоце овог курса.

2) НИЖИ ВЕЧЕРЊИ КУРСЕВИ ЗА ЧЛАНОВЕ КПС У ГРАДУ ВАЉЕВУ

Ред. бр. кур.	Бројно стање слушалаца				Социјални састав слу.						ПРИМЕДБА
	СК-а	АП	секре. ћели.	Чл. КП	свега	рад.	сељ.	интел.	ос.	свега	
2	-	-	5	79	84	21	51	12	-	84	Ова два курса сачињавају чланови КП-е из установа и предузећа Среза ваљевског (10 ћелија) и три ћелије из оближ. села. Одржаће се 2 теме НОБ месечно и то испитивање пређене теме уторником увече, а предавање нове теме средом увече, на I курсу, а на II курсу средом и четвртком увече сваких 15 дана.

3) НИЖИ КУРСЕВИ ПО СЕЛИМА

Бр. кур.	Бројно стање слушалаца				Социјал. састав слушалаца						ПРИМЕДБА
	чл. СК-а	АП	секрет. ћел.	чл. КП	Свега	Рад.	сељак.	инт.	ост.	свега	
35	-	-	93	776	869	53	803	10	3	869	Ових 35. курсева формиран су од 93 ћелије на терену у срезу. Месечно ће се одржавати по 2 теме, а почеће се са предметом НОБ. Пред. I теме биће 24. X 48. Часови ће се одржавати у празничне дане.

4) ПЕТНАЕСТОДНЕВНИ КУРСЕВИ

Почев од новембра, одржаваће се сваког месеца по један петнаестодневни курс у Ваљеву, 8 курсева до јуна месеца.

Слушаоци курса биће првенствено секретари основних партијских организација који нису свршили овакав курс, а затим уздигнутији чланови Партије. Број полазника сваког курса биће 30 чланова тако да ће до јуна завршити ове курсеве 240 чланова КПС.

Предавачи на курсу биће чланови СК и чланова апарата СК и држаће исте теме које су предавали на протекла два петнаестодневна курса.

5) СЕМИНАРИ ЗА СЕКРЕТАРЕ ЋЕЛИЈА И ЧЛАНОВЕ

ПАРТИЈЕ КОЈИ РАДЕ У ВЛАСТИ И ОСТАЛИМ МАСОВНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Ред. бр.	Датум одржав. семинара	Т е м а	За које члан. Партије	Предавачи његова парт. функција	Литература за семинар
1.	5. XI 1948.	Међународни положај и нова Југославија	За секретаре ћелија и чл. КП Одборнике МНО-а	М. Топаловић секретар СК-а	Реферат друга Кардеља на V Конгресу
2.	26. XI 1948.	Организационо учврш. и борба за чистоћу редова КПЈ	За секрет. ћелиј. и њихов. зам.	Зора Дудић Орг. сек. СК-а	Реферат друга Ранковића на V Конгресу
3.	3. XII 1948. 17. II 1949.	Теоретско идеолош. рад у партији и масама и изград. социјализма	За чланове КП који раде	Мита Митић Члан СК-а	Реферат друга Кардеља на V Конгресу КПЈ
4.	24. XII 1948. 24. III 1948.	О специфичним условима и општим законитостима изградње социјалистичке економике ФНРЈ	За члана КП који раде у задр. и прив. предузећима	Предраг Ристовић члан СК-а	Реферат друга Кидрича на Конгресу
5.	21. I 1949.	Периоди развитака социјалист. економ. ФНРЈ и о конкрет. задацима	За чланове КП који раде у задругама и привред. предузећима	Драго Марчевић Члан СК-а	Реферат друга Кидрича на V Конгресу
6.	11. II 1949.	О агитационо пропагандном раду у партији и масама	За чланове КП одговорне по агитацији и кул. просв. раду	Мита Митић члан СК-а	Реферат друга Ђиласа на V Конгресу КПЈ

7.	4. III 1949.	Улога нове омладинске организације у изград. социјализма	За чланове КП који раде у омладин. организацији	Која Стојановић члан СК-а	Реферат Кардеља на V Конгресу	друга на V
8.	IV 1949.	Борба КПЈ за народну власт и за њено учвршћење и даљу изградњу	За чланове КП који раде у МНО	Миленко Топаловић секретар СК-а	Реферат Кардеља на V Конгресу	друга на V
9.	V 1949.	Улога масовних организац. у социјал. реконструк. села	За чланове КП који раде у масовним организац.	Мита Митић члан СК-а	Реферат Кидрича на V Конгресу	друга на V
10.	VI 1949.	Основне карактерис. културног живота у старој Југославији и политика у овом периоду	За секретара и одговорне на агитацији	Мита Митић члан СК-а	Реферат Ђиласа на V Конг.	друга на V
11.	VI 1949.	Улога задруге у изгр. социјал. и задаци АФЖ-а у развиту задруге	За жене члан. КП канд. КП и одг. АФЖ-у у Партији	Зора Дудић Орг. сек. СК-а		